

INFLUENȚA INTERFERENTĂ A LIMBII MATERNE A ELEVILOR ASUPRA PROCESULUI DE STUDIERE A LIMBII UCRAINESE CA A DOUA LIMBĂ

OKSANA PETRUK,

*candidat în științe pedagogice, cercetător de gradul I,
cercetător principal al Departamentului de învățământ primar „O.I. Savchenko”*

Institutul de pedagogie
al Academiei Naționale de Științe Pedagogice din Ucraina

Abstract: *The publication explains the concept of interference as a psychological phenomenon that occurs in the process of mastering any second language. In particular, we have studied the interference influence of the native language of students who are representatives of national minorities on the process of mastering the Ukrainian language as a second language. Interference means any negative influence of the native language on the perceived / produced speech in the second language. The author emphasizes the important role of both teaching aids and teachers in preventing interference.*

Multilingvismul este o parte integrantă a situației sociolingvistice actuale din Ucraina. În țara noastră, în locurile de reședință compactă a comunităților naționale, există școli în care educația se desfășoară în limba rusă, română, maghiară, poloneză. În aceste instituții de învățământ, pe lângă limba maternă (prima), elevii studiază și limba de stat. Este o componentă obligatorie a conținutului educației minorităților naționale din Ucraina. În condițiile studierii limbii ucrainene ca a doua limbă (străină, fără legătură), apariția interferenței interlingviale este inevitabilă.

Fenomenul interferenței ca fenomen cu mai multe aspecte devine obiectul cercetărilor în lingvistică, psihologie, psiholingvistică, sociolingvistică. O vom lua în considerare în ceea ce privește problemele metodelor de predare a limbii ucrainene ca a doua limbă.

Savanții au demonstrat că în timpul dobândirii a celei de a doua limbă în psihicul elevilor există procese complexe de interacțiune a două sisteme lingvistice: al doilea sistem lingvistic pare să se suprapună cu sistemul nativ, copiii trebuie să se bazeze pe cunoștințe și abilități dobândite în lecțiile de limbă maternă (Eugen Vereshchagin, Lev Vygotsky, Irina Zimnya, Eugenia Kabanova-Meller, Aleksei Leontiev, S. Matthews, Merrill Swain et al.).

În baza acestui fapt, savanții care studiază a doua limbă în termeni de bilingvism fără legătură, justifică necesitatea de a ține cont de tiparele psihologice de însușire a celei de-a doua limbi, care se manifestă prin transferul pozitiv (transpunere) și negativ (interferență) al cunoștințelor și abilități în lecțiile de limbă maternă (Alla Bogush, Iryna Gudzik, Natalia Pashkivska, Adam Suprun, Mykhailo Uspensky, Olga Khoroshkovska, Emmanuel Shubin etc.).

Să luăm în considerare conceptul de interferență din punctul de vedere al lingvodidacticii. Presupunem că interferența interlinguală este orice influență negativă a limbii materne asupra vorbirii care este percepută / produsă în a doua limbă (Mikhail Uspensky). Limba maternă este considerată ca o sursă de interferență, iar a doua limbă (în cazul nostru - ucraineana) - ca obiect de interferență. Interferența este cauzată de fenomene lingvistice care sunt parțial asemănătoare sau diferite în ambele sisteme lingvistice.

Având în vedere acest lucru, este nevoie de o analiză comparativă a sistemelor lingvistice. Rezultatele analizei comparative a sistemelor de limbi ucraineană și română (Oksana Petruk), ucraineană și maghiară (Kateryna Povkhan), ucraineană și poloneză (Natalia Yanovytska) efectuate de către cercetătorii Institutului de pedagogie al Academiei Naționale al științelor pedagogice din Ucraina a confirmat validitatea împărțirii materialului studiat în identic și

neidentificabil, precum și necesitatea de a lua în considerare această caracteristică atunci când se construiește o metodologie pentru predarea orientată pe competențe a limbii ucrainene către elevii-reprezentanți ai minorităților naționale.

Interpretarea metodică a materialului lingvistic a permis să se distingă partea care, potrivit lui Nikolai Shansky, având „sprijin de încredere” în limba maternă, facilitează procesul de învățare a unei a doua limbi, și a doua parte, care este supusă interferenței.

În plus, influența interferentă a limbii materne a elevilor (maghiară, română, poloneză) a fost studiată de noi prin prisma erorilor de vorbire găsite în discursul oral și scris al elevilor. Analiza abaterilor de vorbire (la toate nivelurile de limbă: fonetică, morfologică, lexicală, sintactică) a permis identificarea principalelor tipuri de tulburări care coincid cu modelele interferente ale materialului lingvistic al limbii materne a copiilor. S-a constatat că interferența poate apărea ca urmare a subordonării inconștiente a unităților de limbă ucraineană la regulile în vigoare în limba maternă a elevilor, precum și a interpretării greșite a diferitelor reguli comune celor două limbi.

Important pentru studiul nostru a fost afirmația savanților conform căreia o stăpânire destul de completă a sistemului de a doua limbă neutralizează fenomenele de interferență (Lydia Barannikova, Alexander Barakht et al.). De aceea, etapa inițială de predare a limbii ucrainene pentru elevii care aparțin minorităților naționale este mai propice manifestării interferenței în discursul lor.

În opinia noastră, metodele moderne de învățare bazate pe competențe ale celei de-a doua limbi ar trebui să se bazeze pe legile psihologice ale procesului, inclusiv pe interferență, deoarece cunoașterea mecanismului de apariție și funcționare a acestui fenomen, putem prezice momente posibile de apariție, să le prevenim și să le neutralizăm.

Factorul influenței interferente a limbii materne a elevilor a fost luat în considerare în timpul selectării conținutului învățământului și structurării acestuia, precum și în procesul de compilare a manualelor de limba ucraineană pentru clasele 1-4 ale școlilor secundare cu instruire în limbile minoritare.

Astfel, în liniile manualelor de limbă ucraineană pentru școlile primare cu limbi de predare română /maghiară /poloneză, comparațiile interlinguale, exercițiile de contrast interlingv, traducerea, precum și explicațiile verbale ale cazurilor complexe sunt utilizate pe scară largă pentru a preveni interferențele.

Un rol important în prevenirea / depășirea fenomenului de interferență aparține învățătorului, care 1) trebuie să fie familiarizat cu trăsăturile psihologice ale stăpânirii unei a doua limbi; 2) să realizeze că dobândirea de către copil a unei limbi străine, atât în condiții naturale, cât și de învățare, nu are loc independent de cunoștințele, capacitățile și abilitățile limbii materne, pe care le are încă din copilărie; 3) să înțeleagă ce diferențe există în sistemele ambelor limbi (limba maternă a elevilor și cea ucraineană) în structura fonemică, categoriile gramaticale, în modalitățile de exprimare a acestora etc., care pot fi o sursă de transfer negativ; 4) să-l avertizeze în avans, folosind cele mai eficiente metode și tehnici.

Luarea în considerare a factorului de interferență în studierea limbii ucrainene ca a doua limbă de către elevii din minoritățile naționale permite prevenirea greșelilor, reducerea numărului acestora și, astfel, facilitarea procesului de studiere și îl face mai eficient.